

Masa rotundă despre « planurile și bilanțurile de acțiune în cadrul procedurii de supraveghere pe două axe »

Strasbourg, 13-14 octombrie 2014

Concluzii

Între 13 și 14 octombrie 2014, Consiliul Europei (Serviciul de executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului) a organizat o masă rotundă, la Strasbourg, dedicată planurilor și bilanțurilor de acțiune pentru executarea hotărârilor Curții europene.

Planurile de acțiune/bilanțurile de acțiune constituie unul din elementele fundamentale ale noii proceduri de supraveghere pe două axe introduse în ianuarie 2011 și sunt considerate ca fiind expresia concretă a principiului subsidiarității. În virtutea acestui principiu, responsabilitatea primară a executării hotărârilor incumbă statelor care aleg, sub supravegherea Comitetului Miniștrilor, mijloacele pentru punerea lor în executare.

După mai mult de trei ani de implementare a noii proceduri de supraveghere, scopul mesei rotunde a fost realizarea unui bilanț atât al practicilor și al progreselor, cât și al dificultăților întâlnite în elaborarea planurilor și bilanțurilor de acțiune. Cu această ocazie, s-a explorat și întregul potențial al planurilor și bilanțurilor de acțiune în cadrul procesului de executare a hotărârilor Curții.

Planurile și bilanțurile de acțiune : o valoare adăugată în procesul de executare

Participanții au remarcat în primul rând că, de la intrarea în vigoare a noilor metode de lucru, Comitetul a putut încheia în fiecare an mult mai multe cauze decât în anii precedenți și că procesul de executare este mai rapid pentru un mare număr de cauze noi.

Participanții au subliniat contribuția majoră a planurilor și bilanțurilor de acțiune la creșterea transparenței procesului de executare a hotărârilor și la dinamica acestuia. Cu privire la acest aspect, au remarcat că, în multe țări, atitudinea proactivă a autorităților pentru a defini și pune în aplicare măsurile cerute de hotărârile Curții și pentru a răspunde deciziilor Comitetului Miniștrilor s-a îmbunătățit considerabil.

Unii participanți au insistat asupra importanței de a asocia la elaborarea planului de acțiune toți actorii vizați, inclusiv parlamentele naționale și societatea civilă.

În plus, exemplele prezentate de către participanți cu ocazia mesei rotunde au ilustrat potențialul important al planurilor de acțiune în domeniul dezvoltării sinergiilor eficiente, în special pentru a găsi răspunsuri la problemele complexe și/sau structurale pe care statele sunt chemate să le rezolve.

Participanții au observat cu interes exemplele de dezbateri naționale constructive care au avut loc cu privire la problemele importante și maniera în care aceste dezbateri au permis concertarea actorilor cheie la nivel național în jurul unui plan de acțiune susținut pe scară largă.

Participanții au convenit că aceste exemple constituie bune practici și sunt o sursă de inspirație utilă.

Planuri și bilanțuri de acțiune : piste de ameliorare

Unii participanți au evocat nevoia de a dispune la un stadiu preliminar de semnale că planul de acțiune propus va răspunde așteptărilor Comitetului. Alți participanți, subliniind și bazându-se

pe principiul subsidiarității, au remarcat că acest dialog preliminar ar trebui să fie luat în considerare doar în situații specifice cu privire la problemele cele mai complexe.

De asemenea, participanții au semnalat importanța de a acorda o atenție deosebită unei înțelegeri și unei lecturi facile, în special pentru persoanele din afara sistemului juridic vizat, astfel încât să fie ușor de înțeles ce probleme au fost puse în evidență de hotărârile Curții, și deci mai ușor de înțeles relevanța măsurilor luate de către autorități sau pe care acestea intenționează să le ia și de ce autoritățile își propun să adopte aceste măsuri după un calendar indicativ dat. S-a subliniat cu privire la acest aspect că înțelegerea și lectura facilă țin și de o traducere de calitate a documentelor redactate în limbile naționale într-una din cele două limbi oficiale ale Consiliului European. În plus, pentru facilitarea accesului la aceste informații, participanții au indicat de asemenea necesitatea de a asigura o difuzare largă în limba națională atât a planurilor și bilanțurilor de acțiune, cât și a deciziilor Comitetului Miniștrilor cu privire la acestea. Participanții au considerat că fiind surse de inspirație inițiativele naționale ce au fost expuse și care vizează publicarea planurilor și bilanțurilor de acțiune în limba națională pe site-uri internet ușor de accesat, în special pe site-ul internet al autorității direct vizate de măsurile de executare.

De asemenea, s-a atras atenția asupra măsurilor apte să asigure o elaborare diligentă și eficientă a planurilor/bilanțurilor de acțiune și, printre exemplele citate în acest scop, figurează pregătirea de modele « templates » pentru elaborarea acestor documente în atenția autorităților vizate, implementarea unei structuri specifice pentru elaborarea acestor documente și stabilirea unor persoane de legătură.

În același context, s-a pus accentul pe importanța de a forma în mod regulat toate persoanele implicate în elaborarea planurilor și bilanțurilor de acțiune în domeniul jurisprudenței Curții și a exigențelor impuse de executare.

Unii participanți au ținut să sublinieze dificultățile pe care le întâmpină în stabilirea unui calendar previzional, cu precădere când este vorba despre adoptarea unor măsuri legislative. Totuși, s-a indicat că aceste calendare, chiar dacă sunt indicative și susceptibile de a fi modificate, facilitează procesul atât la nivel național cât și la nivel european. În orice caz, participanții au relevat că este important să se asigure, prin revizuirea în mod regulat a planurilor de acțiune, transparența necesară pentru a dovedi activitatea autorităților și pentru a evita ca lipsa de informații să genereze întrebări inutile.

Participanții au fost de acord că vizibilitatea și calitatea la nivel național și european a planurilor și bilanțurilor de acțiune poate fi îmbunătățită. În această privință, un mare număr de participanți au atras atenția asupra necesității ca statele să aloce pe plan național resursele (în sens larg) suficiente, folosite la un nivel decizional adecvat, pentru a asigura o capacitate reală de a mobiliza toți actorii implicați în executare, pentru a asigura coordonarea lor și pentru a elabora în timp util planurile/bilanțurile de acțiune necesare, care trebuie să fie clare, moderate, convingătoare, evolutive dacă circumstanțele o impun. Toți participanții au fost de acord că trebuie ca responsabilitatea primară în executare să aparțină actorilor care au și competența de a executa.

În cele din urmă, s-a subliniat că un plan de acțiune se poate inspira din ceea ce s-a elaborat deja de către actorii naționali cu privire la aceleași chestiuni în atenția altor instanțe/organisme internaționale, cum ar fi ONU ; nu este necesar să « se reinventeze roata », ci trebuie să se profite de sinergiile existente.

De asemenea, participanții au luat notă cu mult interes de inițiativa Serviciului de executare de a elabora un manual destinat redactării planurilor și bilanțurilor de acțiune. Au notat, printre altele, utilitatea de a actualiza catalogul mecanismelor interne de executare rapidă a hotărârilor Curții europene realizat în cadrul mesei rotunde de la Tirana (15-16 decembrie 2011).

Planuri și bilanțuri de acțiune : perspective de viitor

În contextul interesului crescut manifestat de către Curte în materie de executare, atât planurile și implementarea lor, cât și bilanțurile de acțiune pot fi surse de informație importante pentru Curte, sau chiar motorul unei interacțiuni sporite cu aceasta din urmă.

Astfel discuțiile au evocat problematica unei mai mari implicări a parlamentelor naționale în elaborarea și monitorizarea planurilor de acțiune, mai mult decât prin rapoartele anuale ale guvernelor către parlamentele naționale, măsură deja curentă într-un anumit număr de state.

Participanții au relevat, de asemenea, cu interes interacțiunile importante care pot exista sau care pot fi puse în practică între programele de cooperare și executare. Aceștia au notat rolul important pe care un plan de acțiune clar și convingător îl poate juca în acest context pentru a contribui la progresul măsurilor identificate de către autorități și, în cazul unor probleme complexe, pentru elaborarea însăși a planului de acțiune deoarece programele de cooperare pun la dispoziția autorităților o expertiză și o gamă variată de sugestii care le vor permite să-și exercite mai bine marja de apreciere de care dispun în alegerea mijloacelor.

În fine, masa rotundă a evidențiat că, în scopul ameliorării executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, este necesar ca pe viitor să se acorde o atenție cu totul deosebită implementării și, mai mult decât atât, consolidării Recomandării CM/Rec(2008)2 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind măsuri interne eficace pentru executarea rapidă a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.